

3rd European Ecumenical Assembly

Romania, 31.08.-09.09.2007

Kristi lys opplyser alle

Rundreise: 31.08.-04.09.07

Størstedelen av den norske delegasjonen deltok på en fem dagers rundreise i Romania som var en forberedelse til 3rd European Ecumenical Assembly (EEA3). Formålet med rundreisen var både å bli bedre kjent med det religiøst, politiske og kulturelt sammensatte Romania, og å bli bedre kjent som gruppe og økumenisk delegasjon. Rundreisen var i hovedsak planlagt av Berit Lånke med hjelp fra hennes kirkelige nettverk i Romania. Med på turen var også to medlemmer av den danske EEA3-delegasjonen.

Fredag 31. august: București

I București ble vi møtt av fader Dan Sandu og Crina Sandu. Ekteparet var reiseguiden for oss på rundreisen. De har lang erfaring fra det økumeniske arbeidet i Romania og var til stor hjelp og glede for den norske delegasjonen.

Første dag i București gikk med til å besøke det ortodokse patriarkatet og katedralen. Vi skulle egentlig møte patriark Teoctist, men han døde noen uker før besøket. Patriarkatet, så vel som hele den ortodokse kirken i Romania, var preget av dette under hele oppholdet. Den ortodokse kirken i Romania er landets største kirke, med om lag 86 prosent av befolkningen. Den er nasjonal med patriarken i București som leder, men anser den økumeniske patriarken i Istanbul som sin øverste åndelige leder. Romania har nylig fått en ny lov om religionsfrihet som lovfester rettigheter også for andre trossamfunn enn den ortodokse kirken. De ulike trossamfunnene mottar økonomisk støtte fra staten, basert på medlemstall.

Lørdag 1. september: București

Dagen gikk med til å besøke økumeniske aktører i Romania. Vi besøkte både Det rumensk ortodokse kristne studentforbund (ASCOR), Pinsekirkesammenslutningen i Romania og Det teologiske baptistseminaret i București. Seminaret har flere studenter også fra andre protestantiske kirkesamfunn.

Søndag 2. september: Brașov

I Brașov delte den norske delegasjonen seg i tre for å kunne delta på henholdsvis en luthersk, ortodoks og pentekostal gudstjeneste. Den lutherske gudstjenesten fant sted i Schwartze Kirche, og det ble et sterkt møte med en stadig minkende tysk-luthersk minoritet i en tidligere så dominerende tysketnisk by (Brașov het tidligere Kronstadt). Presten gjorde etter gudstjenesten rede for hvordan det konfesjonelle og etniske var dypt sammenvevd i Romania. Den tysk-lutherske minoriteten har de siste 50 årene minket betydelig, hovedsakelig på grunn av utflytting. I dag er det om lag 90.000 tysk-lutherske i Romania.

Dag Nygård fra Norges Kristne Råd og Pinsebevegelsen deltok på gudstjeneste i den største av byens to pinsemenigheter. Her holdt han en kort preken for fullsatt sal med 5-600 deltakere.

Etter lunsj fikk gruppa omvisning på *Hospice Casa Sperantei*, et medisinsk senter drevet av en engelsk diakonal stiftelse. Senteret er et av flere veldedige helseforetak som drives av internasjonale aktører i Romania.

Mandag 3. september: Iași

I Iași besøkte vi enda en gang Det rumenske ortodokse kristne studentforbund. Interessant nok hadde lokalforbundet i Iași en annen og langt mer positiv holdning til det ”nye” Romania enn sine kollegaer i București. Innlemmelsen i EU i mai 2007 har ført til økonomisk optimisme og modernisering, men også til kulturelle og religiøse spenninger som følge av en økende sekularisering og vestlig-liberalt tenkesett. De ambivalente holdninger til Vesten og det nye Europa var noe som preget møtet med de ortodokse gjennom hele oppholdet i Romania.

På veien fra Iași fikk vi gleden av å besøke verdens største kloster, nonneklosteret Varătec, med over 400 nonner. Nonnene kunne by på hjemmelaget wienerbrød og brennevin, og vi fikk omvisning i klosterets eget ikon-museum med en påfølgende innføring i nonnelivets gleder og dilemmaer.

3rd European Ecumenical Assembly, Sibiu, 04.-09.09.07

”The Light of Christ shines upon all. Hope of renewal and unity in Europe”

Tirsdag 4. september: Sibiu

På tirsdagen ankom delegasjonen Sibiu, byen hvor EEA3 ble arrangert. Konferansen samlet mer enn 2000 delegater fra de tradisjonelle katolske, ortodokse, protestantiske og anglikanske kirkene i Europa. EEA3 er en samarbeidskonferanse mellom Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Den katolske biskopkonferansen i Europa (CCEE), og etterfølger de tidligere europeiske konferansene EEA1 i Basel i 1989 og EEA2 i Graz i 1997.

Den norske delegasjonen avtalte å møtes til daglige oppsummeringsmøter. Disse møtene fungerte godt som allmøter med informasjons- og strategideling. På denne måten utviklet det seg også et godt samhold i den økumeniske norske delegasjonen. Delegasjonen bestod av representanter fra både Pinsevevnerne, Den ortodokse kirken, Den romersk-katolske kirken, Metodistkirken, Frelsesarmeen, Den etiopisk ortodokse kirken i Norge, Den kinesisk evangelikale kirken i Oslo og Den norske kirke (se deltakerliste i vedlegg 3). Knut Refsdal fra metodistkirken deltok i tillegg på egne metodistdelegasjonsmøter under konferansen.

Hver dag på konferansen hadde sitt eget tema som ulike hovedtalere, påfølgende plenumssamtaler og ettermiddagsfora tok utgangspunkt i. I tillegg ble det arrangert flere høringar hvor ulike tema og aktuelle arbeidsfelt ble presentert. I denne rapporten presenteres noen utvalgte poenger fra de ulike hovedtalerne. Talene i sin helhet finnes på www.eea3.org. Tematikken og det innholdsmessige utfallet fra de ulike foraene kan leses ut av konferansens oppsummeringsbudskap (Assembly Message, se vedlegg 1). Bare de høringene som folk fra den norske delegasjonen var direkte involvert i er gjengitt i denne rapporten.

Onsdag 5. september

Tema: Kristi lys og Kirken

Hovedtalere: Kardinal W. Kasper (Romersk-katolsk), Metropolitt Kirill av Smolensk og Kaliningrad (Russisk-ortodoks), Biskop W. Huber (Preses i Den evangeliske kirke i Tyskland, EKD).

Kirill understreket i sin tale at kirkene i Europa må søke sammen, også med aktuelle ikke-kristne aktører, i kampen for å opprettholde tradisjonelle verdier i samfunnet. Han mente at tradisjonelle verdier i forhold til kjønn, familie, menneskesyn, abort, eutanasi og genteknologi er truet, og at kristenheten må finne sammen til én forenet og offentlig etikk bygd på bibelske prinsipper. Kirill understreket at en sprikende forståelse av kristen moral hos de ulike europeiske kirkene representerer en krise for det framtidige økumeniske samarbeidet.

Kardinal Kasper valgte i sitt innlegg å vektlegge utfordringen knyttet til både åpenhet og tydelighet i det økumeniske arbeidet i dagens Europa. Han viste til at mange protestanter var provosert etter Vatikanets utspill i sommer, både i forhold til felles nattverd og i forhold til Vatikanets forståelse av ordet *kirke*. I forsonende toner sa Kasper at når hans protestantiske søsken ble såret, ble også han selv såret. Samtidig påpekte han at sann økumenisk samtale må våge å være ærlig og tydelig: "Cosy ecumenism and fake ecumenism, which are all about being nice to each other, do not get us very far; the only way forward is dialogue in truth and clarity. ... It does not help to conceal wounds; we need to leave them open, even when there is pain; only then can we treat them and, with God's help, heal them."

Huber på sin side kommenterte både økumenikk- og sekulariseringsutfordringen. I forhold til det videre økumeniske samarbeidet beklaget han Vatikanets uttalelser fra i sommer, og mente at det var viktig å fortsette arbeidet for fullt nattverdsfellesskap blant de ulike kirkene i Europa. Han viste til at kirkene i Tyskland den 29.april i år undertegnet en avtale i Magdeburg der de gjensidig anerkjenner hverandres dåp. Håpet er, ifølge Huber, at denne avtalen på sikt også kan føre fram til en felles anerkjennelse av nattverden.

I forhold til den mye omtalte europeiske sekulariseringen pekte Huber på at statskirkenes tid definitivt var forbi, men at evangeliets virkningshistorie fortsetter for fullt i Europa, og at moderne konsepter som demokrati, likestilling, menneskerettigheter, religionsfrihet, solidaritet, freds- og forsoningsarbeid er viktige tegn på dette: "The Protestant understanding of God's presence is based on the insight that God's light and truth are not in contradiction to the modern world but are its deepest foundation and ground. The modern world ... is God's world, directed and guided by Him, maintained by His comforting presence and depended on the responsible cooperation of Christians."

Den økumeniske patriarken Bartholomeos holdt også en viktig appell på konferansens første dag. I denne understreket han for det første et ønske om "restoration of full ecclesiastical and sacramental communion among Churches". For det andre advarte han mot at EU ikke måtte bli en enhet kun bygget på økonomiske og politiske prinsipper, og for det tredje pekte han på miljø- og klimautfordringen som de europeiske kirkene står ovenfor.

Fora: Enhet, Spiritualitet, Vitnesbyrd

Stephanie Dietrich fra Mellomkirkelig råd for Den norske kirke holdt ett av de tre hovedinnleggene på forumet om spiritualitet. Dietrich løftet fram en protestantisk spiritualitet, rotfestet i hverdagen, og med viktige erfaringer fra familie- og jobblivet.

Torsdag 6. september

Tema: Kristi lys og Europa

Hovedtaler: Manuell Barroso, presidenten for EU-kommisjonen.

Barroso hilste de europeiske kirkene med å understreke kirkenes medvirkning til den europeiske integrasjonsprosessen. Kirkene har spilt en avgjørende integrasjonsrolle i forhold til Vest-Europa, og fortsetter å gjøre dette nå også i forhold til det tidligere Øst-Europa og i forhold til andre religioner.

Videre pekte han på at både de ulike kirkesamfunnene, religionene og de sekulære hørte hjemme i Europa, og at disse må lære å leve konstruktivt sammen, hver med sine egne offentlige uttrykk. Med dette mente han også at religionene innehar en selvsagt og viktig rolle i morgendagens Europa – noe som må anerkjennes i den politiske diskursen: "The role of religion in public life is the subject of a widespread debate at the present time. If one considers that politics are inseparable from ethics – as I do, an institutional framework attentive to all the components in society must listen carefully to the message of the religions."

Til slutt understreket Barroso at et EU kun basert på økonomiske og geografiske prinsipper er et EU som mangler innhold: "Only a sharing of values can put flesh on the bones of a political entity such as the European Union, which was conceived as a community of values, not an association based simply on common interests."

Fora: Europa, Religion, Migrasjon

Høringer:

1) Stephanie Dietrich fra Mellomkirkelig råd for Den norske kirke bidro på en høring om *The Protestant concept of Unity*, arrangert av Leuenberg-felleskapet.

2) Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, holdt ett av fire innlegg på høringen *Interreligious cooperation in Europe – experiences of good practices*. Her presenterte han Den norske kirkes interreligiøse dialogengasjement, og viste til Felleserklæringen om konvertering med Islamsk Råd Norge, ROM-prosjektet og "Veiledning i Religionsmøte" fra KM 06. Den norske kirke ble eksplisitt referert til i avslutningstalen under EEA3 på grunn av dens viktige erfaringer med interreligiøst arbeid.

Fredag 7. september

Tema: Kristi lys og verden

Hovedtaler: Prof. Andrea Riccardi, fra St. Egidio komuniteten i Italia.

Riccardi tok i sin tale utgangspunkt i at Europa var et ressurssterkt fellesskap som gjennom de siste 50 årene i større og større grad har vært preget av fred og sameksistens. Men tross dette mente han at Europa var innesluttet i seg selv og lammet av frykt for "de andre" – hovedsakelig på grunn av en type nasjonalisme, både internt i Europa og i forhold til resten av verden. "Festung Europa" må ta et oppgjør med den ødeleggende frykten som preger kontinentet, og på den måten få frihet til å engasjere seg for resten av verden, både politisk, økonomisk og fredsmessig: "Christians must be free from fear and insatiable avarice that make us live for ourselves, powerless, narrow-minded and closed. Embittered by petty family quarrels, in a time rich with well-being and peace, unconcerned by those who live outside

Europe with no peace and no life worthy of the name – will we be capable of challenging the culture and praxis of countries and communities that live for themselves?”

Etter Riccardi var det en rundebordsdiskusjon hvor Changemakerleder Ingrid Ness-Holm var en av tre deltakere. Ness-Holm pekte i sitt innlegg på at mye av Europas velstand skyldes strukturell utnyttning av land i Sør, og at kirkene i Europa, gjennom mobilisering av sine medlemmer, må jobbe for å endre de strukturelle mekanismene som på urettferdig vis kanaliserer kapital fra Sør til Nord. Interessant nok var Ness-Holm en av plenumstalerne som fikk mest applaus under hele konferansen.

Fora: Skaperverket, Rettferd, Fred

Lørdag 8. september

Lørdagen var preget av arbeidsprosessen med å komme fram til en endelig versjon av konferansens oppsummeringsbudskap (Assembly Message). Den norske delegasjonen jobbet aktivt gjennom sin respons for å få med eksplisitte referanser til FNs menneskerettighetserklæring, påpeke inkludering av mennesker med funksjonsnedsettelse, etterlyse et større fokus på pluralitet som en ressurs for kirkene, henvise tydeligere til ungdom og ungdommenes konferansedokument, samt å få med en henvisning til situasjonen for de kristne i Midtøsten.

Den norske delegasjonen var generelt sett fornøyd med det endelige konferansebudskapet. Sett ut fra hva utgangspunktet var, og hva som var realistisk å få til i forhold til dette, oppsummerer dokumentet mye av konferansens innhold og peker framover i riktig retning.

Søndag 9. september: Avslutning

Den norske delegasjonen var ved konferansens slutt enige om at turen til Romania hadde vært en veldig spennende og lærerik opplevelse. Det er verdt å understreke to viktige faktorer ved den norske delegasjonen som også hadde innvirkning på denne konklusjonen:

For det første var gruppa preget av et høyt antall ungdomsdelegater. 9 av 23 delegater var under 30 år. Dette ble også lagt merke til av de andre kirkene, og vi fikk mange positive tilbakemeldinger på den høye ungdomsrepresentasjonen under konferansen.

For det andre var gruppa godt sammensatt økumenisk. I tillegg til de tradisjonelle kirkefamiliene, var det også med to personer fra ulike etniske menigheter i Oslo: En fra Den etiopisk ortodokse kirken i Norge og en fra Den kinesisk evangelikale menigheten i Oslo. Representantene fra de etniske kirkene tilførte delegasjonen mange nye og lærerike perspektiver og ideer, og de ble selv ytterligere engasjert i økumenisk arbeid og lærte mye fra arbeidet i en europeisk kontekst.

Skrevet av Sven Thore Kloster
Rådgiver, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Vedlegg 1: Assembly Message.

Vedlegg 2: Ungdomsdelegatenes opprop fra EEA3.

Vedlegg 3: Deltagere i den norske delegasjonen: Olav Fykse Tveit (Dnk), Stephanie Dietrich (Dnk), Helga Haugland Byfuglien (Dnk), Halvor Nordhaug (Dnk), Elise Sandnes (Dnk), Gerd Marie Aadna (Dnk), Berit Lånke (Dnk), Gunnar Westermoen (Dnk), Jenny Skumsnes Moe (Dnk), Gunnhild Hermstad (Dnk), Petter Normann Dille (Dnk), Erlend Rogne (Dnk), Jovna Zakharias Dunfjell (Dnk), Andreas Gotliebsen (Dnk), Inga Marie Nordstrand (Dnk), Sven Thore Kloster (Dnk), Knut Refsdal (Metodistkirken i Norge), Anne-Mai Bäckman (Den ortodokse kirke – Hellige Nikolai menighet), Dag Nygård (Norges Kristne Råd / Pinsebevegelsen i Norge), Kassahun Zelleke (Den etiopisk ortodokse kirke i Norge), Xida Chen (Den kinesisk evangelikale menigheten i Oslo), Silje Gjeruldsen (Frelsesarmeen), Georg Müller (Den romersk-katolsk kirke, Trondheim stift)

THIRD EUROPEAN ECUMENICAL
ASSEMBLY
Sibiu, Romania
4 – 9 September 2007

Assembly Message – Saturday, 8th September 2007

The light of Christ shines upon all!

We, Christian pilgrims from all over Europe and beyond, witness to the transforming power of this light, which is stronger than darkness, and we proclaim it as all-embracing hope for our Churches, for all of Europe and for the entire world.

In the name of our Triune God, the Father, Son and Holy Spirit, we have assembled in the city of Sibiu, Romania (4th-9th September 2007). This third European Ecumenical Assembly was marked especially by the richness of Orthodox spirituality and tradition. We recall and renew the serious commitments we already made in Basel and Graz and we regret that, up to now, we have failed to fulfil some of them. However, our confidence in the transforming energy of the light of Christ is stronger than the darkness of resignation, fatalism, fear and indifference.

Our third European Ecumenical Assembly began in 2006 in Rome and continued in 2007 in Wittenberg. This ecumenical pilgrimage involved many regional meetings and those of Orthodox Churches in Rhodes and young people in St. Maurice*. We welcome with joy the young people's commitment and the contribution they made to the Assembly. Assisted and motivated by the *Charta Oecumenica*, our Assembly pursued the work started in earlier assemblies and has been an occasion for an exchange of gifts and of mutual enrichment.

We are not alone on this pilgrimage. Christ is with us and within the cloud of witnesses (*Heb 12:1*), the contemporary martyrs accompany us: the witness of their life and death inspires us individually and corporately. In communion with them, we commit ourselves to let the light of the transfigured Christ shine through our own witness deeply rooted in prayer and love. This is our humble response to the sacrifice of their lives.

The light of Christ in the Church

The light of Christ leads us to live for others and in communion with one another. Our witness to hope and unity for Europe and for the world will be credible only if we

continue our journey towards visible unity. Unity is not uniformity. There is enormous value in experiencing afresh that *koinonia* and exchanging those spiritual gifts that energised the ecumenical movement from its beginning.

In Sibiu we again felt the painful wound of division between our Churches. This even concerns our understanding of the Church and its unity. The distinct historical and cultural developments in Eastern and Western Christianity have contributed to these differences, and understanding them requires our urgent attention and ongoing dialogue.

We are convinced that the wider Christian family has to deal with doctrinal questions, and it must also seek a broad consensus about moral values derived from the Gospel and a credible Christian lifestyle that joyfully witnesses to the light of Christ in our challenging modern secular world, in private as well as in public life.

Our Christian spirituality is a precious treasure: once opened, it reveals the variety of its riches and opens our hearts to the beauty of the face of Jesus and to the strength of prayer. Only if we are closer to our Lord Jesus Christ, can we become closer to one another and experience true *koinonia*. We cannot but share these riches with all men and women who are seeking light in this continent. Spiritual men and women begin with their own conversion and this leads to the transformation of the world. Our witness to the light of Christ is a faithful commitment to listen, live and share our stories of life and hope, which have shaped us as followers of Christ.

Recommendation One: We recommend renewing our mission as individual believers and as Churches to proclaim Christ as the Light and the Saviour of the world;

Recommendation Two: We recommend continuing the discussion on mutual recognition of baptism, taking into account the important achievements on this topic in several countries and being aware that the question is deeply linked to an understanding of eucharist, ministry and ecclesiology in general;

Recommendation Three: We recommend finding ways of experiencing the activities which can unite us: prayer for each other and for unity, ecumenical pilgrimages, theological formation and study in common, social and diaconal initiatives, cultural projects, supporting society life based on Christian values;

Recommendation Four: We recommend the full participation of the whole people of God in the lives of our Churches and, at this Assembly in particular, note the appeal of young people, the elderly, ethnic minorities, and disabled people.

The light of Christ for Europe

We consider that every human being is created in the image and likeness of God (*Gen 1:27*) and deserves the same degree of respect and love, despite differences of belief, culture, age, gender, or ethnic origin¹. Being aware that our common roots lie much deeper than our divisions, while looking for renewal and unity and the role of

¹ At this point during the reading of the Message to the Assembly, a phrase "From conception to natural death" was offered verbally which was subsequently translated as -From birth to natural death - From the beginning of life until natural death. None of these phrases form a part of the official text of the message.

the Churches in today's European society, we focussed on our encounter with people of other religions. Aware in particular of our unique relationship with the Jewish peoples as people of the Covenant, we reject all forms of contemporary anti-Semitism and, with them, will foster Europe as a continent free of every form of violence. There have been periods in our European history of harsh conflicts but there have also been periods of peaceful co-existence among people of all religions. In our day there is no alternative to dialogue: not compromise, but a dialogue of life where we can speak the truth in love. We all need to learn more about all religions, and the recommendations of *Charta Oecumenica* should be developed further. We appeal to our fellow Christians and all who believe in God to respect other people's right to religious freedom, and express our solidarity with Christian communities who live in the Middle East, Iraq, and elsewhere in the world as religious minorities and feel that their very existence is under threat.

As we meet Christ in our needy sisters and brothers (*Mt 25:44-45*), together enlightened by the Light of Christ, we Christians, according to biblical injunctions to the unity of humanity (*Gen 1.26-27*), commit ourselves to repent for the sin of exclusion; deepen our understanding of 'otherness'; defend the dignity and rights of every human being, and ensure protection to those in need of it; share the light of Christ which others bring to Europe; call upon European states to stop unjustifiable administrative detention of migrants, make every effort to ensure regular immigration, the integration of migrants, refugees and asylum-seekers, uphold the value of family unity and combat trafficking in human beings and exploitation of trafficked persons. We call on Churches to increase their pastoral care of vulnerable immigrants.

Recommendation Five: We recommend that our Churches should recognise that Christian immigrants are not just the recipients of religious care but that they can play a full and active role in the life of the Church and of society; offer better pastoral care for migrants, asylum seekers and refugees; and promote the rights of ethnic minorities in Europe, particularly the Roma people.

Many of us are thankful that we have experienced profound changes in Europe in recent decades. Europe is more than the European Union. As Christians we share the responsibility for shaping Europe as a continent of peace, solidarity, participation and sustainability. We appreciate the commitment of the European Institutions, including the EU, Council of Europe, and the OSCE, to an open, transparent and regular dialogue with the Churches of Europe. Europe's highest political representatives honoured us with their presence and thus expressed strong interest in our work. We have to face the challenge to bring spiritual strengths into this dialogue. Europe was initially a political project to secure peace and it now needs to become a Europe of the peoples, more than an economic space.

Recommendation Six: We recommend developing the *Charta Oecumenica* as a stimulating guideline for our ecumenical journey in Europe.

The light of Christ for the whole world

The Word of God disquiets us and our European culture: those who live should no longer live for themselves but for him who died for them and was raised again!

Christians must be free from fear and insatiable avarice that make us live for ourselves, powerless, narrow-minded and closed. The Word of God invites us to avoid squandering the precious heritage of those who for the last sixty years have worked for peace and unity in Europe. Peace is an extraordinary and precious gift. Entire countries aspire to peace. Entire peoples are waiting to be delivered from violence and terror. We urgently commit ourselves to renewed efforts towards these ends. We reject war as a tool for resolving conflict, promote non-violent means for conflict resolution, and are concerned about military re-armament. Violence and terrorism in the name of religion are a denial of religion.

The Light of Christ shines on the term 'justice', linking it to divine mercy. Thus enlightened it escapes any ambiguous pretence. Throughout the world and even in Europe the current process of radical market globalisation is deepening the division of human society between winners and losers, harms the value of countless people, has catastrophic ecological implications and precisely in view of climate change is not compatible with sustaining the future of our planet.

Recommendation Seven: We urge all European Christians to give strong support to the *Millennium Development Goals* of the United Nations as an urgent practical step towards the alleviation of poverty.

Recommendation Eight: We recommend that a consultative process, addressing European responsibility for ecological justice, facing the threat of climate change; European responsibility for the just shaping of globalisation; the rights of Roma people and other European ethnic minorities, be initiated by CCEE and CEC, with the Churches in Europe and with Churches of other continents.

Today more than ever, we acknowledge that Africa, a continent already intertwined with our own history and future, experiences levels of poverty about which we cannot remain indifferent and inactive. The wounds of Africa touched the heart of our Assembly.

Recommendation Nine: We recommend backing initiatives for debt cancellation and the promotion of fair trade.

Through sincere and objective dialogue, we contribute to and promote the creation of a renewed Europe, where unchangeable Christian principles and moral values, derived directly from the Gospel, serve as a witness and promote active engagement in European society. Our task is to promote these principles and values, not only in private but also in public life. We will cooperate with people of other religions who share our concern for creating a Europe of values that also prospers politically and economically.

Concerned about God's creation, we pray for a greater sensitivity and respect for its wonderful diversity. We work against its shameless exploitation, from which the "whole creation awaits its redemption," (*Rom 8:22*) and commit ourselves to working for reconciliation between humanity and nature.

Recommendation Ten: We recommend that the period from the 1st September to the 4th of October be dedicated to prayer for the protection of Creation and the promotion of sustainable lifestyles that reverse our contribution to climate change.

Paying tribute to all who contributed to this journey, particularly the young *oikumene*, who urged this assembly to be courageous in living the Gospel, we unite in prayer:

O Christ, the True Light, which illumines and sanctifies every human being coming into this world, shine on us the light of your presence, that in it we may behold the unapproachable light, and guide our paths for the work of your commandments. Save us and lead us into your eternal kingdom. For you are our Creator, Provider and Giver of all that is good. Our hope is in you and to you we give glory, now and forever. Amen.

* The St. Maurice statement is attached.

Youth Statement of St. Maurice presented during the EEA3

Statement of young delegates from all over Europe to the Third European Ecumenical Assembly (EEA3) agreed on during the young delegates' meeting from the 27th-30th of July 2007, St. Maurice, Switzerland, and during the young delegates' hearing at the EEA3 on the 5th of September 2007.

The young *oikoumene* stands for the living renewal of the conciliary process for justice, peace and the integrity of the creation. The results of the EEA2 (Graz, 1997) have to be implemented and further reflected upon during the EEA3 and the *Charta Oecumenica* taken as basis. Therefore, we recommend the following commitments to the delegates.

Unity

Unity does not mean uniformity, but can exist as unity in diversity. We commit ourselves to meet other denominations and traditions with open minds and hearts. One example is the Ecumenical Youth Movement, which unites young people of all denominations in the following of Jesus Christ. These young women and men are not the future of the churches, but their present.

Spirituality

We acknowledge spirituality as expression of faith in all its varieties. We commit ourselves to step into an open dialogue of equal partners with respects to spirituality, taking into account that not only for young people the variety of spiritual life is an important pillar of faith.

Witness

We ask churches to stop competing among themselves and start truly living the Gospel. For we do not witness to the power dynamics of our churches but to Christ.

We engage ourselves not to focus on controversy between verbal and non-verbal witness: action and word should go hand in hand.

Europe

Every person is created by God and as such has dignity and value. Thus, we insist that European churches and European states stand up for the protection of Human Rights. This is the basis for shaping a Europe according to the needs of the people.

Migration

Migration is a fact that has to be acknowledged and met with the idea of human dignity, hospitality and the right of free movement. But mobility and the freedom of movement have remained a privilege for people from EU countries. We engage ourselves to oppose the barriers (restrictions of visa, social difference and financial limits) for people from EU-countries and Non-EU-countries and to enable and promote an equal, ecumenical and European dialogue.

Religions

Diversity of religions has shaped the coexistence of humans in Europe. We commit ourselves to take Sibiu as a starting point of a renewed inter-religious dialogue. The outcome of this process shall be marked by a common declaration similar to the *Charta Oecumenica*.

Creation

God is the creator of the world we live in and are part of. But instead of living responsibly, we – by an unsustainable lifestyle – contribute to environmental disastrous developments, such as climate change.

We commit ourselves to rethinking our lifestyle in accordance with the biblical witness. This has to be done by concrete steps, such as buying fair-trade products, using renewable energies, reducing our carbon emissions and changing our consumption pattern to a sustainable scenario.

Peace

Peace is not a simple notion – it can be lived on personal level, on the church level and in relationship among churches and governments. Peace is primary about personal attitude: if our soul is not peaceful, we cannot achieve peace with the others.

We commit ourselves to address the silently supported weapon trading and to permanent lobby against weapon producing companies. As counterpart of the European Military Agency we demand the establishing of a European Peace Agency.

Justice

As parts of society the churches are also part of systems of injustice.

We commit ourselves to address the demands and needs of our neighbours to more justice all over the world, to plead loudly against oppressive migration policies and the supremacy of the industrialized countries in the global interaction, promote equal chances of education for every man and woman as foundation of empowerment.

We stress to truly pursue and work on the follow-up and implementation of these commitments as an obligation to ourselves, the delegates of the EEA3 and the churches' decision taking bodies. This not only represents the precondition for the motivation and further work of young ecumenists, but marks the trustworthiness of the ecumenical movement.